

Wprowadzenie

Postępujące procesy globalizacji zmieniają uwarunkowania społeczno-gospodarcze i wpływają nie tylko na kształtowanie ludzkich postaw, ale też na zachowania poszukujących możliwości rozwoju podmiotów gospodarczych oraz instytucji. Podstawowym motorem przemian we współczesnej gospodarce jest nasilający się proces koncentracji kapitału, który przejawia się powstawaniem coraz potężniejszych korporacji. Lokalizacja ich zarządów, zakładów produkcyjnych, usługowych i poszczególnych typów oddziałów wpływa na różnicowanie układów przestrzennych, poczynając od przestrzeni światowej, poprzez przestrzenie kontynentalne, regionalne i krajowe, a skończywszy na przestrzeniach układów lokalnych. W stymulowaniu procesów globalizacji podstawową rolę odgrywają odpowiednio przygotowani ludzie, którzy, wykorzystując złożone reguły ekonomicznego i społecznego rozwoju, dzięki coraz doskonalszym formom zarządzania osiągają bardzo dobre rezultaty gospodarcze. Stąd szczególnego znaczenia nabiera obecnie edukacja – umiejętnie prowadzona, pozwoli ona przyszłym pracownikom wykształcić postawę przedsiębiorczą oraz nabyć niezbędne umiejętności produkcji i zarządzania.

Właśnie do tych zagadnień nawiązują prace zawarte w niniejszym, siódmym już tomie serii „Przedsiębiorczość – Edukacja”. Na podkreślenie zasługuje fakt, że Autorzy zamieszczonych w nim prac reprezentują różne krajowe ośrodki akademickie, co umożliwia wymianę myśli i doświadczeń w zakresie efektów badań dotyczących tej szczególnie ważnej problematyki badawczej. Zgromadzone prace mieszczą się w czterech głównych nurtach: kształtowania się podmiotów gospodarczych w warunkach nasilających się procesów globalizacji, roli przedsiębiorczości w aktywizacji gospodarczej układów przestrzennych, źródeł zasilania finansowego działalności gospodarczej oraz roli edukacji w kształtowaniu postaw przedsiębiorczości w warunkach globalizacji.

Tom otwierają rozważania podejmujące problematykę znaczenia kształtowania przedsiębiorczości w warunkach nasilających się procesów globalizacji. Główną uwagę zwrócono w nich na określenie wpływu reguł rozwoju ekonomicznego i typów polityki gospodarczej na podmioty gospodarcze w różnej skali układów przestrzennych, w tym na rozwój działalności gospodarczej małych firm (Z. Ziolo). Opierając się na doświadczeniach francuskich, wskazano też na duże znaczenie bezpośrednich inwestycji zagranicznych w rozwoju układów regionalnych (S. Dorocki). Ukazano, że przedsiębiorstwo nie jest odizolowanym elementem gospodarczym, ale kształtuje się pod wpływem różnorodnych czynników otoczenia, wymuszających adekwatne zachowania załogi pracowniczej (A. Oniszczyk-Jastrzębek), na co wskazują także badania ankietowe (T. Gutowski). Jak wynika z rozważań dotyczących zarządzania wiekiem załóg przedsiębiorstw, w podnoszeniu efektywności ekonomicznej i konkurencyjności przedsiębiorstwa duże znaczenie ma wykorzystanie doświadczeń zawodowych pracowników (P. Czapliński).

W części pierwszej niniejszego tomu pojawiły się też rozważania na temat: tworzenia efektywnej instytucjonalnej obsługi biznesowej (A. Tokarski), doskonalenia zarządzania innowacjami w przedsiębiorstwach, zwłaszcza małych i średnich (M. Kochmańska) i kształtowania łańcucha wartości innowacyjnej (D. Janiszewska). Procesy globalizacji w zasadniczym stopniu stymulowane są przez korporacje międzynarodowe, na co wskazują informacje o rozwoju takich korporacji, jak Samsung (W. Kilar) i Google (M. Boguś). Umieędzynarodowienie gospodarki prowadzi jednak do zmian w dotychczasowych procedurach lokalizacyjnych (W. Nogaj),

czego wyrazem są np. przemiany europejskiego rynku samochodowego wpływające na lokalizację i zmiany funkcji warsztatów samochodowych (M. Włodarczyk, J. Janczewski). Procesy globalizacji prowadzą też do powstania negatywnych zjawisk, np. wykluczenia społecznego. Ich ograniczenie jest możliwe na gruncie etyki (T. Brzozowski).

Prace zawarte w drugiej części tomu podejmują problematykę wpływu przedsiębiorczości na aktywizację gospodarczą. Dotyczą one: znaczenia marketingu jako formy działań przedsiębiorczych samorządów terytorialnych (M. Zdon-Korzeniowska), znaczenia postaw przedsiębiorczych władz i mieszkańców w aktywizacji gospodarczej gminy Horyniec-Zdrój (A. Kłós), roli lokalnych programów rewitalizacji jako czynników rozwoju przedsiębiorczości lokalnej miast (N. Grad) i kształtowania się potencjalnej metropolii Kielc (P. Majcher).

Ważną funkcję w rozwoju przedsiębiorczości, szczególnie w kształtowaniu sektora małych i średnich przedsiębiorstw, spełniają możliwości finansowania ich działalności. Problematyka ta została częściowo podjęta w trzeciej części niniejszego tomu. Przedstawiono w niej: rolę międzynarodowych standardów sprawozdawczości finansowej w procesie harmonizacji i standaryzacji rachunkowości w Polsce (M. Tokarski), zagadnienie rachunkowości kreatywnej (H. Pawlak), sektor małych i średnich przedsiębiorstw województwa podkarpackiego jako potencjalnego odbiorcę środków Funduszu Rozwoju Lokalnego (P. Czapliński) oraz rolę funduszy pożyczkowych w finansowaniu firm (A. Buś-Bidas).

Jak zostało już zauważone, istotne znaczenie dla kształtowania społecznych postaw przedsiębiorczości ma edukacja. Podkreślają to artykuły zawarte w czwartej części tomu, dotyczące analizy szans i zagrożeń w zakresie edukacji wobec nasilających się procesów globalizacji (M. Borowiec) oraz znaczenia otwartego i elastycznego systemu kształcenia, wspierającego aktywność poznawczą szeroko rozumianej przedsiębiorczości w warunkach globalizacji (M. Borowiec, T. Rachwał). Na tym tle pojawiają się założenia i cele realizowanego w Zakładzie Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie projektu badawczego „Krok w przedsiębiorczość” (S. Dorocki, W. Kilar, T. Rachwał) oraz znaczenie umiejętności komunikowania się w zmieniających się uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych (W. Osuch). Tom kończą prace na temat kształcenia w zakresie turystyki na poziomie szkolnictwa wyższego (Z. Długosz, S. Biały; R. Malarz), funkcjonowania bielskiego ośrodka akademickiego (A. Haczek), oceny procesów globalizacji przez młodzież (K. Sowisłok) i szkolenia kierowców w warunkach globalizacji (Z. Ożdżyński). Przedstawione prace otwierają nową, szczególnie aktualną problematykę badawczą związaną z rolą edukacji przedsiębiorczości w przygotowaniu ludzi do zarządzania rozwojem społeczno-gospodarczym, zwłaszcza układów lokalnych.

Zaprezentowane w niniejszym tomie prace dają przegląd podejmowanej w krajowych ośrodkach akademickich problematyki badawczej, dotyczącej przedsiębiorczości w dobie nasilających się procesów globalizacji. Należy przy tym zaznaczyć, że bez stopniowego pogłębiania tychże badań, ciągłej modernizacji treści nauczania, a także kształtowania postaw przedsiębiorczych w polskim społeczeństwie trudno będzie włączyć się w światowe procesy rozwoju cywilizacyjnego.

Zbigniew Ziolo, Tomasz Rachwał